

- стабільність, обумовлена життєвим циклом підприємства й заданим періодом часу;
- саморегулювання й саморозвиток відповідно до динаміки внутрішнього середовища;

- гнучкість для забезпечення конкурентоспроможності й розвитку підприємства

Управління потенціалом підприємства включає шість послідовних етапів [4, с. 212]: формування системи інформаційного забезпечення та визначення структури потенціалу підприємства; проведення аналізу зовнішнього й внутрішнього середовища для виявлення конкурентних переваг і слабких сторін; розроблення методики діагностики потенціалу, що включає кількісну оцінку його складових, аналіз похибок та помилок, а також дослідження життєвого циклу підприємства й продукції; визначення синергічних взаємозв'язків між елементами потенціалу та здійснення оцінки конкурентоспроможності; формування стратегії зміцнення й розвитку потенціалу; застосування контролінгу для коригування поставлених цілей і управлінських рішень.

Отже, потенціал підприємства є комплексною та динамічною системою ресурсів, можливостей і компетенцій, які забезпечують його функціонування і розвиток. Ефективне управління потенціалом передбачає системний підхід, дотримання принципів адаптивності, гнучкості, стабільності й саморозвитку, а також реалізацію послідовних етапів. Це забезпечує досягнення стратегічних цілей підприємства та зміцнення його конкурентних переваг.

Перелік використаних джерел:

1. Орехова А. І. Економічний потенціал підприємства: сутнісні характеристики та структуризація. Економіка і суспільство. 2018. Вип. 17. С. 308-313. URL: https://economyandsociety.in.ua/journals/17_ukr/45.pdf
2. Алієв Р. Сутність поняття «потенціал підприємства» та його складники. Підприємництво та інновації. 2019. №9. С. 54-59. URL: <https://doi.org/10.37320/2415-3583/9.8>
3. Завора О. Потенціал підприємства: сутність та ідентифікація його складових. Економіка та суспільство. 2024. №66. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-66-70>
4. Пасько М. Концептуальні засади формування та управління потенціалом підприємства і його складовими. Modern foundations of economics, management and tourism: collective monograph. Boston: Primedia eLaunch, 2022. Р. 201-248. URL: <https://repository.hneu.edu.ua/handle/123456789/28317>

УДК 330.341.1

Юрик Наталія

кандидат економічних наук, доцент

доцент кафедри менеджменту та адміністрування

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

Дикий Юрій

аспірант 2 року навчання

кафедри менеджменту та адміністрування

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

РИЗИКИ РЕАЛІЗАЦІЇ ІННОВАЦІЙНОЇ СТРАТЕГІЇ ПІДПРИЄМСТВА В УМОВАХ ПОЛІТИКО-ЕКОНОМІЧНОЇ НЕСТАБІЛЬНОСТІ

Політико-економічна нестабільність формує середовище підвищеної невизначеності, в якому інноваційна стратегія підприємства перетворюється з драйвера зростання на випробування системи управління ризиками. Коливання макропоказників, регуляторні зсуви, розриви ланцюгів постачання, цінова та валютна волатильність, а також обмежений доступ до фінансування змінюють вартість часу та капіталу, ускладнюючи планування та реалізацію інноваційних проєктів.

Додаткові виклики породжують інституційні дисфункції – непослідовність політики, слабку координацію публічних і приватних ініціатив, дефіцит компетенцій управління змінами. У таких умовах зростає ймовірність технологічних і ринкових невдач, посилюється залежність від критичного імпорту, підвищуються вимоги до гнучкості бізнес-моделей та швидкості організаційної адаптації. Відтак реалізація інноваційної стратегії підприємства потребує постійного балансування між амбіцією оновлення та захистом стійкості, між експериментом і дисципліною, між стратегічною послідовністю та тактичною маневреністю.

Реалізація інноваційної стратегії підприємства в умовах політико-економічної нестабільності зіштовхується з багатьма ризиками, які суттєво знижують його шанси на успішне впровадження інновацій.

По-перше, політична нестабільність проявляється у частих змінах законодавства, нестабільній державній політиці та корупційних ризиках, створюючи при цьому високий рівень невизначеності для інноваційних проєктів. Наприклад, у контексті інноваційної діяльності це призводить до збільшення зовнішніх загроз, таких як нестабільність середовища, недосконалість нормативно-правового законодавства, низька професійна компетентність управлінських кадрів регіональних органів управління [2, с. 346].

По-друге, економічна нестабільність (інфляція, волатильність валютного курсу, дефіцит фінансування, зниження інвестиційної активності) значно ускладнює планування інноваційної стратегії: підвищене фінансове навантаження, нестабільні грошові потоки й неможливість довготермінового прогнозування зменшують готовність до ризику з боку підприємства [5, с. 188-189].

По-третє, інституційно-організаційні ризики, характерні для країн з нестабільним політико-економічним середовищем, означають слабкі управлінські механізми, недостатню координацію інноваційної політики, невизначеність ролі держави й бізнесу у створенні сприятливого інноваційного середовища підприємства [4, с. 151].

По-четверте, технологічні та ринкові ризики – це загрози, пов'язані з тим, що нова технологія може не знайти ринку збуту через зміну споживчих переваг, або через нерозвинену інфраструктуру, що є особливо актуальним в умовах невизначеності та швидкої адаптації до змін зовнішнього середовища [3, с. 40]. У такому випадку інноваційна стратегія ризикує має великі шанси залишитись декларацією без реалізації.

По-п'яте, зовнішньоекономічні ризики (санкції, порушення ланцюгів постачання, залежність від імпорту технологій чи комплектуючих) підсилюються за умов геополітичної нестабільності та створюють додаткові бар'єри для інноваційного розвитку [5, с. 189].

У цих умовах підприємство, яке вибирає інноваційну стратегію, зіштовхується зі значною невизначеністю вже на етапі планування: неправильно оцінена політика держави, недостатнє фінансування, вибір технології без урахування ризиків середовища можуть призвести до того, що інноваційний проєкт не буде реалізований або буде згорнутий ще на етапі дослідження.

Метою управління ризиками в контексті реалізації інноваційної стратегії стає системне виявлення, аналіз й оцінка можливих загроз: зокрема внутрішніх (організаційних, технологічних) і зовнішніх (політичних, економічних, ринкових) [4, с. 151].

Після цього реалізується розробка заходів щодо їх мінімізації: диверсифікація, розподіл ризику, адаптивне планування [4, с. 152]. Успіх реалізації інноваційної стратегії залежить від гнучкого підходу, який забезпечить керівництву підприємства процес швидкого та якісного коригування прийнятих рішень, а також наявність належної інституційної підтримки, враховуючи мінливість зовнішнього середовища. Зокрема, науковці підкреслюють, що «інновації можуть стати ключовим фактором, який дозволить підприємствам ефективно адаптуватися до змінного середовища та забезпечити стале зростання» в умовах нестабільності [1, с. 155]. Особливо це є актуальним для сучасної України, де політико-економічна нестабільність значно підвищує рівень невизначеності в системі управління підприємствами.

В цілому, інноваційна стратегія підприємства в умовах політико-економічної

нестабільності супроводжується множинним комплексом ризиків: політичних, економічних, соціальних, організаційних, технологічних і зовнішньо-економічних. Без системного ризик-менеджменту та адаптивного підходу така стратегія може виявитися недієвою або надмірно затратною.

Узагальнюючи результати дослідження, слід відзначити те, що в умовах політико-економічної нестабільності інноваційна стратегія підприємства потребує не просто амбітного довгострокового плану, а ретельно структурованої системи управління ризиками, яка забезпечить гнучкість, готовність до адаптації та інституційну підтримку – лише тоді можлива реалізація інновацій із створенням стійкої конкурентної переваги підприємства.

Перелік використаних джерел:

1. Чернишенко А.Г. Економічна поведінка підприємства в умовах нестабільності середовища. *Economics Bulletin of Dnipro University of Technology*. 2024. № 1. С. 154-160.
2. Неустроєв Ю.Г. Ризики інноваційного розвитку та підтримання достатнього рівня економічної безпеки. *Український журнал прикладної економіки та техніки*. 2021. № 3. С. 345-350.
3. Івченко Ю.А. Систематизація ризиків інноваційно-інвестиційної діяльності підприємства в контексті постконфліктних трансформацій. *Вісник Східноукраїнського національного університету імені В. Даля*. 2023. № 2 (278). с. 39-43.
4. Левицька О.О. Ризики інноваційної діяльності: економічна сутність, класифікація, механізми управління. *Науково-технічний вісник*. 2007. С. 151-160.
5. Чобіток І.О. Системи управління ризиками підприємств на основі форсайт-інноваційних технологій в умовах соціально-економічної нестабільності. *Проблеми економіки*. 2022. № 4 (54). С. 186-193.
6. Пуліна Т.В. Сучасні аспекти та методи управління ризиками інноваційної діяльності підприємства. *Економіка*. 2017. № 10. С. 4-8.